

Zápisnica č. 23

z 23. riadneho zasadnutia Komisie územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia zriadenej pri zastupiteľstve PSK, uskutočneného dňa 22.09.2022

Zasadnutie sa uskutočnilo na základe pozvánky predsedu komisie územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia v zasadačke úradu PSK s týmto programom:

1. Otvorenie.
2. Voľba overovateľa zápisnice a uznesenia.
3. Informatívna správa o strategickom dokumente „Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja“.
4. Informácia o projektovom zámere „LIFE 2022 – Prispôsobenie sa zmene klímy“.
5. Rôzne (Odkalisko Poša).
6. Záver.

1. Otvorenie

Predseda komisie PaedDr. Miroslav Benko, MBA privítal prítomných, ospravedlnil Mgr. Mačeja a otvoril 23. riadne zasadnutie Komisie územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia. Všetci prítomní boli oboznámení s programom, ktorý bol zaslaný všetkým členom elektronicky. Nikto z prítomných nemal k predloženému programu pripomienky.

Program 23. zasadnutia Komisie ÚP, ochrany a tvorby ŽP bol jednomyselne schválený.

2. Voľba overovateľa zápisnice a uznesenia

Za overovateľa zápisnice a uznesenia bol zvolený p. Marián Beňa.

3. Informatívna správa o strategickom dokumente „Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja (AS PSK)“

Pred odovzdaním slova Mgr. Dugasovej, predseda komisie ospravedlnil PaedDr. Slivkovú, PhD. MBA z neprítomnosti, dôvodom ktorej boli neodkladné pracovné povinnosti. Následne na to odovzdal slovo a Mgr. Dugasová v stručnosti oboznámila prítomných o predložennom strategickom dokumente „Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja (AS PSK)“.

Prijatím „Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy“ a jej aktualizácie v r. 2018 sa problematika zmeny klímy a jej dopadov začala postupne začleňovať do rozvojových a strategických dokumentov na všetkých úrovniach samospráv. Absencia takéhoto typu dokumentu na úrovni kraja, ako aj narastajúca naliehavosť a dôležitosť tejto problematiky boli impulzom pre zabezpečenie vypracovania „Adaptačnej stratégie na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja“ (ďalej „AS PSK“).

Hlavným cieľom „AS PSK“ je zhodnotenie zraniteľnosti a adaptability územia na dopady zmeny klímy v rámci prírodného prostredia, urbanizovanej krajiny, vybranej infraštruktúry a socioekonomických charakteristík kraja s rozčlenením do špecifických oblastí, návrh cieľov, opatrení a aktivít na zmiernenie dopadov klimatických zmien.

Pre grafické zobrazenie zraniteľnosti územia kraja voči klimatickej zmene, ako aj potrebu realizácie navrhovaných adaptačných opatrení, bude v rámci geografického informačného systému, spracovaná interaktívna mapa, ktorá bude sprístupnená na Geoportáli PSK.

Implementáciu „AS PSK“ bude resp. môže predstavovať „akčný plán“, ktorý stanoví konkrétne ciele opatrenia a aktivity zamerané aj na priamu súvislosť s kompetenciami krajskej samosprávy. Mal byť rozpracovaním aktivít až na konkrétne úlohy, stanoví merateľné ukazovatele efektívnosti navrhovaných opatrení a aktivít a bude nástrojom pre realizáciu. Akčný plán predstavuje prehľadný a efektívny nástroj na monitoring vecného plnenia prijatých úloh, a jeho aktualizácia reaguje na aktuálne zmeny vnútorného i vonkajšieho prostredia.

Záver, ciele, opatrenia a navrhované aktivity v jednotlivých hodnotených sektoroch „AS PSK“ budú premietnuté do nosných strategických dokumentov PSK.

V súčasnosti prebieha proces posudzovania vplyvov na životné prostredie návrhu strategického dokumentu v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (SEA). Po ukončení procesu SEA strategický dokument „AS PSK“ bude predložený Zastupiteľstvu PSK na schválenie.

Doterajší postup prác:

- 08/2021- 03/2022 – vypracovanie návrhu „AS PSK“, plnenie v zmysle ZoD 1737/2021/DUPaZP,
- 04/2022 – vypracovanie Oznámenia o strategickom dokumente podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podanie na OÚ Prešov,
- 05/2022 – návrh „AS PSK“ mali možnosť pripomenkovať mestá a obce PSK (oboznámenie miest a obcí bola požiadavka Komisie RR a CR), obce oboznámené so zverejnením návrhu „AS PSK“ dňa 29.4.2022 – pripomienkovanie bolo možné v termíne 2.5. – 31.5.2022, boli vznesené 2 pripomienky – 2.5.2022 obec Nižná Voľa (odpoveď odoslaná 6.5.2022) a mesto Poprad – pripomienky majú odporúčací charakter, týkajú sa aktualizácie niektorých údajov a boli zaslané spracovateľovi,
- 05/2022 – po doručení informácie o zverejnení Oznámenia o strategickom dokumente dňa 26.5.2022 boli Informácia a Oznámenie zverejnené na úradnej tabuli PSK v čase od 27.5.2022 do 10.6.2022 – <https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/udaje/uradna-tabula/materialy-pripomienkovanie/materialy/2022/adaptacna-strategia-zmenu-klimy-psk-oznamenie-strategickom-dokumente.html>,
- 07/2022 – nám boli e-mailom z OÚ Prešov doručené stanoviská k Oznámeniu o SD v počte 17, stanoviská k oznámeniu boli zaslané v zmysle platných lehôt (15 dní od doručenia Oznámenia, a to do 9.6.2022), okrem stanoviska MŽP SR, Sekcie ochrany prírody a krajiny, ktoré bolo doručené na OÚ Prešov dňa 9.7.2022;
- 08/2022 – návrh rozsahu hodnotenia strategického dokumentu bol doručený na PSK dňa 4.8.2022, k tomuto návrhu sa relevantné subjekty mali vyjadriť resp. mali možnosť ho pripomenkovať a doplniť v lehote do 7 dní od doručenia návrhu rozsahu hodnotenia (cca do 12.8.2022),
- 09/2022 – t. č. nie je vydaný rozsah hodnotenia strategického dokumentu.

Ďalší postup prác:

- po obdržaní rozsahu hodnotenia bude spustený proces zabezpečenia spracovania správy o hodnotení strategického dokumentu,
- po vypracovaní správy o hodnotení a zrealizovaní všetkých úkonov v zmysle zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP bude návrh „AS PSK“ dopracovaný podľa záverov procesu posudzovania vplyvov na ŽP, predložený na schválenie do Komisií pri Zastupiteľstve PSK a následne predložený na schválenie do Zastupiteľstva PSK.

Časový harmonogram:

- prvotný predpoklad bol ukončenie celého procesu a predloženie do Zastupiteľstva PSK do konca roka 2022,

- tento zámer nie je možné realizovať vis major,
- navrhujeme presun splnenia termínu na rok 2022, vrátane presunu finančných prostriedkov na vypracovanie správy o hodnotení a vyplatenie zazmluvnenej 4.splátky (Finalizácia dokumentu, textové a grafické podklady, jeho odovzdanie aj so všetkými zapracovanými prípadnými pripomienkami objednávateľa, pripomienkami z procesu SEA a pripomienkami zo schvaľovacieho procesu Zastupiteľstvom PSK),
- predpoklad vypracovania správy o hodnotení cca 2-3 mesiace t. j. do konca roka 2022, procesné úkony v zmysle zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP cca 4 mesiace, dopracovanie návrhu „AS PSK“ podľa záverov správy o hodnotení a schvaľovací proces cca 2-3 mesiace,
- bude potrebné uzavrieť Dodatok k ZoD 1737/2021/DUPaZP s ukončením a dodaním diela 06-07/2023.

Iné možné ohrozenia: ohrozením dodržania nových navrhnutých termínov môže byť problém so získaním ponúk na spracovanie správy o hodnotení – problém nájsť spracovateľa správy o hodnotení.

Záverom informovala, že dnes,(22.9.2022) bol Okresným úradom Prešov zaslaný rozsah hodnotenia.

N á v r h n a u z n e s e n i e :

Komisia územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia pri Zastupiteľstve Prešovského samosprávneho kraja

A Berie na vedomie

Informatívnu správu o strategickom dokumente „Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja“.

B. Odporúča Zastupiteľstvu PSK zobrať na vedomie

Informatívnu správu o strategickom dokumente „Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja“.

Návrh uznesenia bol jednomyseľne schválený.

4. Informácia o projektovom zámere „LIFE 2022 – Prispôsobenie sa zmene klímy“

Mgr. Lejko oboznámil prítomných o pripravovanom projektovom zámere „LIFE 2022 – Prispôsobenie sa zmene klímy“.

Program LIFE je nástrojom Európskej únie na financovanie opatrení v oblasti životného prostredia a klímy. Poskytuje akčné granty na osvedčené postupy, pilotné a demonštračné projekty, ktoré prispievajú k zvýšeniu odolnosti voči zmene klímy.

Rýchly a nečakaný vývoj bleskových povodní komplikuje možnosti minimalizácie dopadov tohto extrémneho javu, ktorý nie je možné presne predikovať. Vzostupu hladín tokov zvyčajne predchádza povrchové prúdenie vody na svahoch a údoliach, ktoré sú za normálnych okolností suché. Toto prúdenie nie je efektívne riadené prírodou blízky adaptáciami opatreniami, ktoré sú EÚ vo vysokej miere podporované.

1. Projektový zámer „LIFE 2022 – Prispôsobenie sa zmene klímy“

Názov organizácie: Prešovský samosprávny kraj
Názov projektu: „LIFE 2022 – Prispôsobenie sa zmene klímy“
Výzva: Adaptácia na zmenu klímy – Štandardné akčné projekty (SAP)
Financovanie:

vlastný vklad 40 % spolufinancovanie Prešovského samosprávneho kraja
celkový rozpočet pre celý projekt **cca 2 800 000,00 €**, určenie alokácie pre PSK sa predpokladá do konca septembra 2022.
Termín realizácie: 01.07.2023 - 30.06.2026

Hlavný partneri: ESPRIT spol. s r.o. (SR), GOSPACE Tech s. r. o. (SR)

Partneri: METEO (PL), Prešovský samosprávny kraj (SR)

Predpokladaní asociovaní partneri (bez nároku na rozpočet): Malopoľské vojvodstvo, Prešovská univerzita v Prešove

Stručný popis projektu:

Hlavným cieľom projektu je vývoj integrovaného systému riadenia povodia s využitím inteligentných nástrojov, WebGIS a IoT zariadení doplnených o AI a ML na maximalizáciu automatizácie a hĺbkovú analýzu:

- **Expertný modul** pre analýzu krajiny a návrh architektúry efektívnych, prírodných, alebo prírode blízkych adaptačných opatrení a následné monitorovanie výsledkov prostredníctvom pozorovaných údajov.
- **Varovný modul** s identifikáciou nasýtenia povodia, predpoveďou zrážok, priamym sledovaním meteorologických a hydrologických parametrov a cieľným systémom varovania verejnosti v ohrozených oblastiach.

Z projektu vyplývajú inovatívne a integrované riešenie pre spoločnosť, a to najmä pre tvorcov politik zapojených do plánovania krajiny a územia, prípravy plánov a stratégií na prispôbenie sa zmeny klímy, správcov povodí a národné vodohospodárske podniky, samosprávy, správcov lesov, poľnohospodárov a ďalšie zainteresované strany.

Projektové aktivity Prešovského samosprávneho kraja budú realizované v rámci projektových balíkov **PB2** a **PB6** projektu **LIFE 2022 – Prispôbenie sa zmene klímy**.

Projektové balíky (PB) LIFE 2022 – Prispôbenie sa zmene klímy:

PB1: Projektové riadenie a koordinačné činnosti (stretnutia, koordinácia, monitorovanie a hodnotenie projektu, finančný manažment, správy o pokroku atď.) a všetky činnosti, ktoré sú prierezové, a preto je ťažké ich priradiť len k jednému konkrétnemu pracovnému balíku – ESPRIT (COO)

PB2: Prípravné akcie a zapojenie zainteresovaných strán (SO1) – PSK (COO)

PB3: Technická infraštruktúra (SO2) – GOSPACE (COO)

PB4: Implementácia a testovanie modulu včasného varovania (SO3) – METEO (COO)

PB5: Implementácia a testovanie expertného modulu (SO4) – ESPRIT (COO)

PB6: Zvyšovanie povedomia a vzdelávanie (SO5) – PSK (COO)

PB7: Udržateľnosť, replikácia a využitie výsledkov projektu (SO6) – ESPRIT (COO)

Prešovský samosprávny kraj má spracovaný návrh Adaptačnej stratégie na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja (ďalej „AS PSK“). V súčasnosti prebieha proces posudzovania strategického dokumentu (SEA). V popisovanom projekte „**LIFE 2022 – Prispôbenie sa zmene klímy**“ sa uvažuje s úzkou prepojenosťou na AS PSK a s využitím jej záverov, t. j. identifikáciou najzraniteľnejších a najcitlivejších území kraja s rôznym stupňom adaptability na negatívne prejavy klimatických zmien.

Z dôvodu prebiehajúcich rokovaní v rámci nastavenia finančných mechanizmov projektu „**LIFE 2022 – Prispôbenie sa zmene klímy**“, nie je možné v tomto čase určiť presnú výšku alokovanej sumy za PSK na obdobie 3 rokov. Informácie budú operatívne dopĺňané a aktualizované po konzultáciách s partnermi projektu.

Prílohu tvorí výsledná mapa hodnotenia citlivosti územia kraja a jeho adaptability voči klimatickým zmenám, ktorá zahŕňa multikriteriálne hodnotenie.

Diskusia:

Po odprezentovaní predloženého materiálu vystúpil v diskusii PhDr. Babin s otázkou, či by nebolo možné namontovať odprezentovaný senzor v záplavovom území „Dubník“ a možnosť prepojenia na

mesto Humenné resp. mestskú políciu v Humennom. Na predloženú otázku odpovedal Mgr. Lejko, ktorý podotkol, že sa jedná o pilotný projekt vytypovaná lokalita bude jedna, ktorá vyplynie zo záverov strategického dokumentu „AS PSK“.

N á v r h n a u z n e s e n i e:

Komisia územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia pri Zastupiteľstve Prešovského samosprávneho kraja

A. Berie na vedomie

1. Informáciu o projektovom zámere „LIFE 2022 – Prispôsobenie sa zmene klímy“.

B. Odporúča Zastupiteľstvu PSK schváliť

1. Účasť PSK v projekte „LIFE 2022 – Prispôsobenie sa zmene klímy“
2. Predpokladaný rozpočtový náklad projektu „LIFE 2022 – Prispôsobenie sa zmene klímy“ vo výške 421 000 € a jeho spolufinancovanie z rozpočtu PSK vo výške 40%, čo predstavuje 168 400 € na obdobie 3 rokov.

Návrh uznesenia bol jednomyseľne schválený.

5. Rôzne (Odkalisko Poša)

PaedDr. Benko úvodom otvoril bod rôzne, ktorý sa dotýka problematiky odkaliska Poša, ktorá sa pravidelne monitoruje a priebežne informuje o postupe riešenia danej problematiky. Ing. Petková oboznámila prítomných, že ku dnešnému dňu sa uskutočnil prieskum trhu na výber spracovateľa opisu zákazky, následne na to bol vypracovaný návrh Zmluvy o dielo, ktorý je v procese pripomienkovania právnym oddelením, JUDr. Slovjakovou. Predmetná zmluva, ktorou je Opis predmetu zákazky „Identifikácia odpadov uložených v Odkalisku Poša – I. etapa“, bude prílohou k spusteniu VO prostredníctvom Eranetu na zrealizovanie predmetu zákazky. Predpokladaný termín uskutočnenia odberov z telesa odkaliska je koniec 10/2022. Zastupiteľstvo pri PSK schválilo z rozpočtu PSK na rok 2022 sumu vo výške 50 000 € na odber vzorky, z ktorej by sa tohto roka minúť 48 000 € a v roku 2023 zaplatiť cca 2 000 € za dodanie záverečnej správy – vyhodnotenie odobraných vzoriek. Nadväzne na to pán Fenčák podal doplňujúce informácie, skutočnosti, ku ktorým došlo počas obdobia 3 mesiacov. Bolo ťažké vybrať parcely vlastníkov vhodných na odber vzoriek. Parcely sa menili, z dôvodu veľkého množstva spoluvlastníkov. Získanie ich súhlasu na odber vzorky z ich parcely bolo nemožné. Jedna parcela bola veľmi vhodná na uskutočnenie odberu, nakoľko zasahuje do vodnej plochy, avšak problém bol v tom, že z väčšej časti je vlastníkom dotknutej parcely je Lesný pozemkový fond. Vodná plocha odkaliska počas letných mesiacov, z dôvodu extrémneho sucha, klesla o 1/4 tínu. Máme k dispozícii letecké snímky ledar spracované do podrobností, dokážu z miesta snímkovania odpratať lístie, konáre do 10 cm a odkryť pôdu až do 2 metrov. Po zosumarizovaní dôkazových materiálov, ktoré budú odovzdané na MŽP SR, kedy sa vyvráti záverečná správa, ktorej záverom bolo, že stačí prekrytie odkaliska fóliou. Už teraz vieme, zo snímok ledar, že do odkaliska vteká 8 významných prítokov. Odkrytím koryta Kyjovského potoka bolo zistené, že na hrádzi dochádza k priesaku, ktorý sa nenachádza na pozemku prevádzkovateľa, z dôvodu silných prítokov dochádza k znečisteniu pôdy a k erózii. Z vlastnej iniciatívy dôjde k jeho preskúmaniu. Danému problému sa začala intenzívne venovať polícia, avšak sme boli vylúčení zo zistených skutočností. Disponujeme odtajneným materiálom z roku 1982, ktorý hovorí o výsledkoch z kontroly, kde bolo zistené obrovské prekročenie limitov. Na základe výsledkov z kontroly došlo k úprave limitov v prospech prevádzkovateľa - Chemko Strážske. Už vtedy bola „na túto dobu, udelená vysoká pokuta vo výške 250 000 korún československých. Nebral sa žiadny ohľad na životné prostredie a na obyvateľov žijúcich v tomto území. Limity boli dvíhnuté až trojnásobne. Bolo zistené, že bolo vedome vypustené množstvo nebezpečného odpadu či už do odkaliska, Šíravy alebo Laborca. Situácia sa opakovala až do roku 1993, kedy bola udelená posledná pokuta Chemku Strážske. Zaujímavosťou je, že k dvíhaniu limitov

dochádzalo aj po zmene režimu a takto to fungovalo do roku 2019. Postúpili sme aj v rámci právnej oblasti, od trnavskej univerzity o možnosti odškodnenia za ujmu na zdraví. Bolo sedenie aj s jednou právnickou spoločnosťou, ktorá po prvom posúdení ako prvá pristúpila k tomu, že to bude aktívne riešiť. Vidí možnosť odškodnenia ľudí za opätovné pochybenie štátu, ktoré pretrváva, nakoľko vypúšťanie do odkaliska nikto nezastavil. Za pár týždňov budeme prizývať ľudí do kultúrnych domov nielen z okresu Vranov, ale aj okresov Humenné, Michalovce, Trebišov. Najväčšiu váhu má už skôr spomínaný leták hlavného hygienika, ktorý zakázal v týchto okresoch pestovať plodiny, chovať chovné domáce zvieratá, prikazuje nakupovať v obchodných reťazcoch a to je podnetom na vymáhanie odškodného za ujmu na zdraví. Majú s odškodnením skúsenosti, o čom svedčí aj dosiahnutie odškodného pre jednotlivca vo výške 900 000 € asi pred tromi rokmi. Majú za sebou okolo 130 veľkých prípadov odškodnení. Výsledok z odobratých vzoriek, výška prekročenia limitov, bude silným argumentom v procese odškodnenia. Očakávame dva stupne, prvý, že pôjde žiadosť na MŽP SR v zmysle environmentálne škody, ku ktorej má ministerstvo dobu pol roka, aby sa vyjadrilo, ak k tomu nedôjde, pôjde žaloba na štát. Toto je reálny stav, kde sme sa dopracovali za tri mesiace. Predseda komisie, PaedDr. Benko, MBA zrekapituloval všetky aktivity týkajúce sa problematiky „Odkalisko Poša“ za celé volebné obdobie.

N á v r h n a u z n e s e n i e:

Komisia územného plánovania, ochrany a tvorby životného prostredia pri Zastupiteľstve Prešovského samosprávneho kraja

A. Berie na vedomie

Informáciu o súčasnom stave „Odkaliska Poša“.

6. Záver

Predseda komisie ukončil 23. riadne zasadnutie komisie, poďakoval prítomným za účasť a prejavil veľkú vďaku za činnosť počas celého volebného obdobia všetkým členom komisie, sekretárovi komisie PaedDr. Martine Slivkovej, PhD., MBA, (vedúca odboru strategického rozvoja) ako aj celému oddeleniu ÚP a ŽP za ich prácu, prípravu materiálov na jednotlivé zasadnutia komisie počas celého volebného obdobia. Skonštatoval, že celé volebné obdobie uplynulo veľmi rýchlo a dúfa, že sa budeme aj naďalej stretávať, či už na pôde pracovnej alebo súkromnej. Poďakovanie prejavila aj vedúca odboru, PaedDr. M. Slivková, PhD., MBA. Osobitné poďakovanie vyjadril pán Fenčák pracovníkovi odd. ÚP a ŽP, Mgr. Lejkovi za jeho iniciatívu, ochotu v oblasti ochrany ovzdušia.

PaedDr. Martina Slivková, PhD. ,MBA poprosila prítomných o zasadnutie per rollam k strategickému dokumentu „, PHSR PSK“.

Zapísala: Ing. Ingrid Hřindová

PaedDr. Martina Slivková, PhD., MBA
sekretár komisie ÚP, ochrany a tvorby ŽP

PaedDr. Miroslav Benko, MBA
predseda komisie ÚP, ochrany a tvorby ŽP

Overovateľ:
Marián Beňa